

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Прев 338/2016
11.05.2017. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судије др Драгише Б.Слијепчевића, као председника већа, судије Гордане Ајншпилер-Поповић и судије Бранка Станића, као чланова већа, у правној ствари тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Малина Ђокић, адвокат из ..., против туженог „ББ“ у стечају из ..., чији је пуномоћник Дивац Драган, адвокат из ..., у поступку по ревизији туженог против пресуде Привредног апелационог суда Пж 4772/15 од 28.06.2016.године, на седници већа одржаној дана 11.05.2017.године, доноси

ПРЕСУДУ

1. УСВАЈА СЕ ревизија туженог и преиначује пресуда Привредног апелационог суда Пж 4772/15 од 28.06.2016.године, и пресуђује:

ОДБИЈА СЕ жалба тужиоца и потврђује пресуда Привредног суда у Ужицу П бр. 452/2014 од 01.06.2015.године.

2. ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженом на име накнаде трошкова ревизијског поступка исплати 90.000,00 динара у року од 8 дана од пријема писменог отправка одлуке.

Образложење

Пресудом Привредног суда у Ужицу П бр. 452/2014 од 01.06.2015.године, одбијен је тужбени захтев АА из ... којим је тражио да се утврди потраживање према туженом „ББ“ у стечају из ..., а за износ од 258.626,20 евра у динарској противвредности на дан отварања стечаја износи 26.273.835,66 динара. Тужилилац је обавезан да туженом накнади парничне трошкове у износу од 651.000,00 динара.

Одлучујући по жалби тужиоца Привредни апелациони суд је пресудом Пж 4772/15 од 28.06.2016.године, преиначио пресуду првостепеног суда и пресудио тако што је усвојио тужбени захтев, те утврдио да постоји потраживање тужиоца према туженом у износу од 26.273.835,66 динара, обавезујући туженог да тужиоцу плати и 1.711.500,00 динара на име трошкова другостепеног поступка.

Против другостепене пресуде тужени је изјавио благовремену и дозвољену ревизију из разлога битне повреде одредаба парничног поступка из члана 407.

став 1. тачка 3. ЗПП, погрешно утврђеног чињеничног стања у смислу члана 407. став 2. ЗПП у вези члана 403. став 1. тачка 2. ЗПП и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао ревизијом побијану другостепену пресуду на начин прописан чланом 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11 од 28.09.2011.године и „Службени гласник РС“ бр.55/14) и одлучио да је ревизија туженог основана, те је преиначио другостепену одлуку као у изреци ове пресуде.

Ревизијом побијана пресуда није захваћена битном повредом из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на које се у ревизијском поступку пази по службеној дужности. При доношењу ревизијом побијане одлуке нису начињене ни апсолутно битне повреде одредаба ЗПП, као ни повреде Закона о парничном поступку из члана 374. став 1. на које се у ревизији указује.

Предмет спора је захтев тужиоца за утврђење потраживања по основу посредничке накнаде за пет уговора које је према наводима тужиоца тужени закључио уз његово ангажовање у својству посредника, а у укупном износу од 26.273.835,66 динара, што представља противвредност 258.626,20 евра.

Према чињеничном стању које је утврђено од стране нижестепених судова, странке су закључиле уговор о пословној сарадњи број ... 12.08.2005.године, којим је за тужиоца уговорена посредничка накнада за посредовање у закључењу уговора у износу од 10% одређеном у односу на укупни износ сваког уговореног посла туженог у ... Стога парничне странке су биле у пословном односу по основу Уговора о пословно-техничкој сарадњи од 12.08.2005.године, који има све битне елементе уговора о посредовању, а што правилно закључују и нижестепени судови. Наведеним уговором тужилац се обавезао да помогне представништву туженог у ..., да правно и функционално настави рад као самостална јединица; да осмисли и реализује ефикасну стратегију и презентацију туженог као извођача грађевинских радова са циљем успешног освајања тржишта и ефикасног пословања; да употреби своје пословне везе у земљи и иностранству за успешан наступ и рад туженог; да обезбеди послове и посредује у закључењу са потенцијалним инвеститорима, као и да у реализацији уговора поступа са пажњом доброг привредника. Истим уговором је тужиоцу као посреднику предвиђена накнада у износу од 10% од сваког уговореног посла у ..., најкасније у року од 3 месеца од дана закључења уговора о извођењу радова између извођача и инвеститора, те да уговор важи за све време приступа извођења радова туженог на тржишту ... Утврђено је такође да је Управни одбор туженог донео одлуку 01.10.2005.године којом је једнострано тужени раскинуо Уговор о пословној сарадњи број ... закључен са тужиоцем дана 12.08.2005.године, а која одлука није достављена тужиоцу. Обе парничне стране су и после наведене одлуке на позицијама извршења уговорних обавеза, односно поступали су у складу са истим уговором. Такође је утврђено да је пословница туженог престала да постоји 31.03.2006.године, те да је нова пословница отворена 07.12.2006.године. Према утврђењу нижестепених судова тужилац је имао код туженог и статус запосленог лица, односно био је у радном односу од 24.08.2005.године закључно са 31.10.2007.године, са уговореном бруто зарадом у месечном износу од 2.500 евра до 31.12.2005.године, а потом од 01.01.2006.године до престанка радног односа,

односно 31.10.2007.године био је ангажован са непуним радним временом за које је време имао право на зараду у износу од 860 евра бруто, сходно одредбама закљученог уговора о раду. У наведеном периоду тужилац је био распоређен на послове у вршењу општих канцеларијских административних послова. Тужилац је овом тужбом тражио накнаду за посредовање у закључењу 5 уговора:

1. фирме ВВ из ... за вредност 404.691,20 еура (уговор закључен 20.12.2007 године).
2. фирме ГГ из ..., за вредност од 570.615,20 еура (уговор закључен 11.06.2008 године)
3. фирме ДД из ... за вредност од 1.263.849,93 еура (уговор закључен дана 30.07.2008 године).
4. фирме ЂЂ из ... за вредност од 156.000 еура (уговор закључен 28.07.2008 године).
5. фирме ЂЂ из ... за вредност од 86.549,95 еура (уговор закључен 28.07.2008 године), који су неспорно закључени између туженог и трећих лица, а за које је тужилац тврдио да је посредовао у њиховом закључењу. Такође је утврђено да тужилац није водио посреднички дневник, те да исти не поседује као доказ о посредовању при закључењу наведених уговора. Све наведене уговоре потписује ЕЕ, осим уговора са фирмом „ДД“ из ..., а вредност закључених уговора износи 2.481.706,28 еура, те 10% наведеног износа тужилац и потражује на име обрачунате провизије по означеном уговору.

Према утврђеном чињеничном стању по поновном отварању пословнице у ... на ... тужилац је упозоравао дописима туженог да није оспособљен за извођење радова у ... (дописи од 31.01.2007.године, 29.01.2007.године, 24.01.2007.године, 12.02.2007.године), а дана 12.12.2007.године упутио је туженом писмо насловљено као „Захтев за споразумни договорни раскид уговора“. Наведеним дописом оставио је туженом рок од 8 дана за споразумни раскид, који рок је почео да тече 12.02.2007.године, са напоменом да не жели више да има пословне контакте са туженим, те захтева да се уважи захтев за споразумни раскид. Накнадно закљученим споразумом између тужиоца и овлашћенг лица туженог ЕЕ од 16/17.03.2007.године констатовано је – уговорено да ће се дотадашња сарадња завршити споразумним раскидом уговора, те је регулисано питање дотадашњих обавеза. Ради реализације наведеног Споразума од 21.03.2007.године у предмету П 458/06 закључено је судско поравнање, којим се тужени обавезао да тужиоцу плати 20.000 еура (у складу са Споразумом од 16/17.03.2007.године), а противтужба у тој парници је у целини повучена. Такође је утврђено да је тужилац поводом уговора између туженог и фирме ЖЖ закљученог 22.06.2007.године, а на име потраживања по основу посредничке провизије водио спор пред немачким судом у ком поступку је успео, те је тужени обавезан на тражени износ провизије.

Имајући у виду наведено утврђено чињенично стање првостепени суд је оценио да тужилац није доказао основаност свог потраживања у ситуацији у којој није водио посреднички дневник којим би евидентирао послове закључене уз његово посредовање, а ценећи посебно чињеницу да је у периоду у којем су закључени наведени уговори тужилац био и запослен код туженог на пословима општих канцеларијско-административних послова, није доставио доказе из којих се са сигурношћу може извести закључак да је документација која је достављена тужиоцу у вези закључених послова достављена тужиоцу у својству посредника, с

обзиром да је он у исто време имао и статус запосленог лица код туженог. Стога према налажењу првостепеног суда у ситуацији у којој је тужилац у време закључења спорних уговора био и запослен код туженог, оцена достављених и изведених доказа, при неспорној чињеници да посреднички дневник није вођен не доказује да је тужилац посредовао у закључењу наведених послова, а самим тим и да је основано његово потраживање по основу посредничке накнаде. Накнадно подношење пореске пријаве органима у .., није од значаја за другачију оцену првостепеног суда, управо из разлога што је пријава поднета накнадно и то тек 30.01.2011.године, односно после покретања овог судског поступка, те их првостепени суд само тумачи покушајем ојачавања позиције тужиоца у парници која је покренута.

Супротно оцени првостепеног суда, другостепени суд у својој преиначујућој одлуци по жалби тужиоца налази да посреднички дневник није једини доказ извршења посредничког посла, односно уговорне обавезе посредовања, те да се исто може доказати и на други начин, ценећи при томе да је тужилац достављањем писане документације која гласи на тужиоца и то тендерске документације, понуде немачких фирми као понуђача са пратећом документацијом упућене тужиоцу, рекламације поводом изведених радова која документација гласи на тужиоца, доказао да је вршио посредовање у закључењу наведених уговора између туженог и немачких партнера, те да је тиме по оцени другостепеног суда доказао основаност свог захтева за наплату посредничке провизије. Другостепени суд при томе има у виду да је уговорена посредничка провизија од 10% од укупне вредности уговореног посла неубичајено висока али с обзиром да по његовим наводима тужени није захтевао од суда да снизи посредничку накнаду умеравајући исту на уобичајени износ, усваја тужбени захтев и досуђује тужиоцу потраживање на име посредничке накнаде у укупно траженом износу. Другостепени суд заправо не прихвата закључак првостепеног суда да тужилац није доказао да је извршио уговорну обавезу и ценећи да јесте доказао наведено извршење уговорне обавезе досуђује посредничку провизију.

Врховни касациони суд прихвата становиште првостепеног суда у погледу оцене доказаности основаности тужбеног захтева, доставом наведене документације из разлога које детаљно образлаже првостепени суд у својој одлуци. Тачни су наводи да је посредник дужан да води посреднички дневник према одредбама нашег Закона о облигационим односима, али се прихвата и становиште према коме наведени посреднички дневник није једини доказ којим би тужилац могао доказати своје ангажовање, односно посредовање при закључењу спорних уговора, већ да је исто могуће и доставом других доказа. Из приложених и достављених доказа од стране тужиоца о току целокупног пословног односа, као и из чињенице да је тужилац у време закључења наведених уговора, а и пријема документације поводом истих био и запослен код туженог, погрешно према становишту овога суда, другостепени суд изводи закључак да је тужилац доказао да је посредовао у њиховом закључењу, а за разлику од првостепеног суда који правилно закључује да је тужилац био дужан да докаже своје ангажовање, а што није учинио доставом наведене документације управо због чињенице да је у спорном периоду био и запослен код туженог са уговореном месечном платом, те се не може поуздано утврдити да ли му је достављена документација у својству посредника, односно ради посредовања или у својству запосленог на општим канцеларијско-административним пословима код туженог.

Прихватајући закључак да тужилац није достављеном документацијом доказао своје ангажовање у својству посредника при закључењу свих спорних уговора, те да стога није доказао основаност тужбеног захтева, Врховни касациони суд је преиначио одлуку другостепеног суда одбијајући жалбу туженог, потврдио првостепену одлуку (не улазећи у испитивање висине тужбеног захтева), налазећи да исти није основан у целости. Из наведених разлога нису посебно цењени ни ревизијски наводи који се односе на тражено умеровање висине посредничке провизије.

Ревизијски наводи према којима је дужност вођења посредничког дневника, односно посреднички дневник једини могући доказ за извршено посредовање, нису основани, јер се и према становишту овога суда посредовање може у случају одсуства посредничког дневника доказати и на други начин, односно доставом других докумената о извршеном посредовању, али у конкретном случају по становишту Врховног касационог суда, правилан је закључак првостепеног суда да достављена документа од стране тужиоца не доказују да је он своје ангажовање у оквиру закључених послова туженог са трећим лицима у ... вршио у својству посредника, а с обзиром на његов положај запосленог код туженог у наведеном периоду и то управо на пословима који по природи послова подразумевају и ангажовање у закључењу уговора.

Из свих наведених разлога, а на основу члана 416. став 1. Закона о парничном поступку, одлучено је као у изреци, а с обзиром на успех туженог у поступку по ревизији сходно члану 153. ЗПП туженом су признати и трошкови ревизијског поступка, па је тужилац обавезан да му их накнади.

**Председник већа-судија,
др Драгиша Б. Слијепчевић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић